מתני'

מתני' המפריש חטאתו ומת לא יביאנו בנו תחתיו לא יביאנו מחטא אל חטא אפי' הפריש על חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום שנאמר קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאתו: **גמ'** מנא ה"מ דת"ר קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבן אביו יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש אביו מן הקלה על החמורה או מן החמורה על הקלה אבל יוצא בקרבן שהפריש אביו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה ת"ל קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבנו של אביו יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש אפילו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה שהרי אין מגלח נזירותו על בהמה שהפריש אביו אבל יוצא במעות שהפריש אביו אפילו מן הקלה על החמורה או מן החמורה על הקלה שהרי אדם מגלח נזירותיו על מעות שהפריש אביו בזמן שהן סתומים ולא בזמן שהן מפורשין תלמוד לומר קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואין יוצא בקרבן אביו יכול לא יצא אפי' במעות שהפריש אפילו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו אפילו מן החמורה על הקלה או מן הקלה על החמורה ת"ל קרבנו על חטאתו עד שיהא לשם חטאת יכול לא יצא בקרבן עצמו בבהמה שהפריש לעצמו אפילו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה שכן אם הפריש בהמה על החלב והביאה על הדם על הדם והביאה על החלב שהרי לא מעל ולא כיפר אבל יוצא במעות שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה ומן החמורה על החמורה או מן החמורה על הקלה ומן הקלה על החמורה שכן אם הפריש לעצמו מעות על החלב והביאן על הדם על הדם והביאן על החלב שהרי מעל וכיפר ת"ל קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאו מאי לא מעל ולא כיפר תרגמא רב שמואל בר שימי קמיה דרב פפא ה"ק כיון דלא מצי מעיל כפורי נמי לא מכפר הואיל וכך לא מצי משני אבל מעות כיון דאי משני מעיל ומייתי קרבן מעילה אימא בתחלה נמי מייתי קמ"ל: **מתני'** מביאין מהקדש שעירה כשבה ומהקדש כשבה שעירה ומהקדש תורין ובני יונה ומהקדש תורין ובני יונה עשירית האיפה כיצד הפריש לכשבה או לשעירה העני יביא עוף העני יביא עשירית האיפה הפריש לעשירית האיפה העשיר יביא עוף העשיר יביא כשבה ושעירה: **גמ'** מנה"מ דת"ר מחטאתו על חטאתו מה תלמוד לומר מנין אתה אומר שמביאין מהקדש כשבה שעירה ומהקדש שעירה כשבה ושעירה תורים ובני יונה ומהקדש תורין ובני יונה עשירית האיפה כיצד הפריש לכשבה ולשעירה והעני יביא עוף העני יביא עשירית האיפה הפריש עשירית האיפה והעשיר יביא עוף העשיר יביא כשבה או שעירה הפריש כשבה או שעירה ונסתאבו [אם רצה] יביא בדמיהן עוף הפריש עוף ונסתאב לא יביא בדמיו עשירית האיפה שאין לעוף פדיון לכן נאמר מחטאתו על חטאתו ואיצטריך למכתב מחטאתו גבי כשבה או שעירה ואיצטריך למכתב גבי עוף דאי כתיב קרא גבי הקדש כשבה או שעירה ה"א הפריש כשבה כי מיעני מהלין מעות נחלינון על עוף דנייתי עוף דכשבה ועוף תרוייהו מיני דמים נינהו אבל עשירית האיפה דלאו מיני דדמים נינהו אי לא כתיב קרא מחטאתו גבי עוף ה"א כי מפריש מעות לקינו ומיעני לא מייתי עשירית האיפה דלאו מיני דדמים הוא אלא מייתי עשירית האיפה מן ביתיה והלין מעות דאפריש יפלו לנדבה אהכי הדר כתיב קרא מחטאתו גבי עוף למימרא דמהקדש דעוף נמי מייתי עשירית האיפה (א) והה"ק כי מפריש לעשירית האיפה ואדמייתי העשיר נוסיף עליהון ונייתי עוף העשיר נוסיף עליהון ונייתי כשבה או שעירה ומ"ט כתיב על חטאתו גבי עשירית האיפה דאי כתיב על חטאתו גבי עוף ה"א כי מפריש מעות לקינו והעשיר הוא דמוסיף עליהון ומייתי כשבה או שעירה דתרוייהו מיני דמים נינהו אבל הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר (הלין דמפריש) (ב) אי לא העשיר טובא נייתי עוף ואם העשיר טובא נייתי כשבה או שעירה והלין מעות דאפריש יפלו לנדבה אהכי כתיב קרא בהדין חטאת בעשירות ודלות מחטאתו וגבי דלי דלות על חטאתו למדרש כדאמרינן אמר ר' אלעזר אמר רבי אושעיא מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו

רש"י

מתני' לא יביאנו בנו אחריו. על חייב (א) שלו ואין צריך לומר על חטא' החלב דאין כפרה לאחר מיתה: **גמ' מן הקלה על החמורה.** לא יצא זה מידי עבירה קלה כגון נדה וחלב שאין בהן מיתת בית דין: **בבהמה שהפריש אביו.** על עבירה חמורה כגון חלול שבת: תלתא זימני כתיב גבי חטאת קרבנו חד בנשיא ותרין ביחיד (ב): **אינו מגלח נזירות על בהמת אביו.** שהפריש אביו לנזירתו: **בזמן שהן סתומין.** שלא פירש אלו לקנות חטאת ואלו לקנות עולה והכי מפרש בפרק מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו (נזיר כח:): **לא מעל ולא כיפר.** מפרש לקמיה: (ג) **הרי זה מעל.** שהוציא מעות הקדש לחולין דשינו לדבר אחר: **כיון דלא מצי מעיל.** דאינו יכול להוציא לחולין ולא לשנותה (ד) דכי אף דמשני לה בקדושתה קיימא דהקדש שאינו בעל מום לא יצא לעולם לחולין: **אבל מעות.** דשייכא בהו מעילה ונפקי לחולין וכפר אי עבר אימא בתחלה נייתי: **קמ"ל.** קרבנו על חטאתו: **מתני' מביאין מהקדש כשבה שעירה.** שאם הפריש מעות לקנות כשבה כגון (או שעירה) לחטאתו אם רצה יקח מהן שעירה: **הפריש** (ה) **כשבה או שעירה.** כלומר מעות לכשבה או לשעירה העני יביא בהן עוף והשאר חולין (ו): **העשיר יביא כשבה.** ויוסיף עוד מביתו על דמי עשירית האיפה: (ז) כך) **גמ' ונסתאבו אם רצה יביא בדמיו עוף.** כגון אם העני: **שאין לעוף פדיון.** שפדיון לא נאמר אלא בבהמה: **מחטאתו על חטאתו.** בקרבן עולה ויורד כתיב גבי כשבה ושעירה (ויקרא ה) מחטאתו דמשמע מקצת חטאתו כלומר אם העני יביא עוף ממקצת דמים הללו וגבי עוף כתיב (שם) מחטאתו דמשמע דאם העני יביא במקצת דמי עוף עשירית האיפה וגבי עשירית האיפה כתיב (שם) על חטאתו דמשמע דאם העשיר יוסיף על הדמים הללו ויביא עוף או אם העשיר יותר יביא כשבה או שעירה: **הפריש כשבה.** כלומר מעות לקנות כשבה: **אהכי הדר כתיב מחטאתו גבי עוף.** לאשמועינן דממקצת דמי עוף יביא כפרתו כגון עשירית האיפה: **ומאי טעמא כתיב על חטאתו גבי עשירית האיפה.** ולא כתביה גבי עוף: **דאי כתיב על חטאתו גבי עוף.** ולא כתביה גבי עשירית האיפה: **הוה אמינא כו' אבל הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר אימא** (ז) **אילו העשיר** (טובא). יביא עוף כמשפטו מביתו ואם העשיר טובא יביא כשבה או שעירה מביתו והנך מעות דעשירית האיפה יפלו לנדבת ציבור אהכי כתיב בעשירות כשבה או שעירה: **ובדלות.** העוף מחטאתו לאשמועינן דאם העני עוד יביא עשירית האיפה במקצת הדמים: **גבי דלי דלות.** עשירית האיפה על חטאתו למידרש דמוסיף עלייהו וליתי עוף אע"ג דמין דמים הוא ולא דמי לעשירית האיפה אפי' הכי יביא עוף ואם עוד העשיר יביא כשבה: **שהפריש קן.** תורין:

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ג מהלכות שגגות הלכה ג ועי' בכ"מ כסף משנה קורקוס:
לב ב מיי' פ"ח מהלכות נזירות הלכה טז:
לג ג מיי' פ"ד מהלכות מעילה הלכה ב:
לד ד מיי' פ"י מהלכות שגגות הלכה ט:
לה ה מיי' פ"ד מהל' מעילה הלכה ב:
לו ו מיי' פ"י מהל' שגגות הלכה ט:
לז ז מיי' שם הל"י ופי"ב מהלכות פסוה"מ הל' טו:
ח מיי' פ"י מהל' שגגות הל' י:
לח ט מיי' שם הל' יא ופי"ב מהלכות פסוה"מ הל' יז:

◆

מוסף רש"י

דת"ר קרבנו. למר נשיא ועשה ומר והביא את קרבנו (ויקרא ד). שהפריש אביו מן הקלה. מן עבירה קלה שעבר, כגון שבועת העדות ושבועת ביטוי, על החמורה. שהכן חטא, כגון שאכל חלב ודם או שנתחייב כרת ומיתות ב"ד (שם). ת"ל קרבנו. ולא נפש אחת חטאת והביא קרבנו (שם). שהרי אין מגלח נזירותו. מתמן (שם ל.) מי שאביו הוא ואביו נזירין והפריש אביו מעות סתומין כו' מתקלקל מעות ולא אמר בבהמה ש"מ דעל מעות הוא דמגלח ולא על בהמה (שם כח.). ת"ל קרבנו. ולא בכם יביא קרבנו, בקרבנו הוא יוצא כו', ולא בדרים ליה מקרבנו קמא (שם כח.). מן הקלה על הקלה. משבועת העדות לשבועת המקדן או לשבועת ביטוי (שם). מן החמורה על החמורה. מחלב לדם, מחייבי מיתות לחייבי כריתות כפוגג (שם). שכן אם הפריש בהמה על החלב. שאכל כפוגג, והביאה על הדם. שאכל כפוגג, שהרי לא מעל. לפי שהיא קדושת הגוף ואי אפשר לו להוציאה לחולין לפיכך לא כיפר וכלשהורינן (לקמן) דכיון דלא מצי מעיל כפורי נמי לא מכפר (נזיר כח.). שהרי מעל וכיפר. דכיון דלקח מכן חטאת שלא הוקדש לשמן הוה ליה כמפיק לפי לחולין ומעל, וכיון דמעל כו' אמרינן וכפר דהוא קרבן מעילה (שם). ת"ל קרבנו על חטאתו. דלעולם לא כיפר עד שיהא קרבנו לשום חטאו, שלא"פ שמעל לא כיפר (שם).

◆

שיטה מקובצת

א] בנו אחריו לא יביאנו מחטא על חטא: ב] קרבנו. עיין מנחות דף ב': ג] שהפריש אביו אפי': ד] שיהא קרבנו לשום חטאו יכול אות ת' נמחק: ה] הדם או על: ו] החלב הרי לא אות ש' נמחק: ז] הקלה או מן החמורה אות ו' נמחק: ח] מן תיבת או עד תיבת שכן אם ליש: ט] תיבת לעצמו ל"ש: י] החלב הרי מעל אות ש' נמחק: יא] משני להו מעיל: יב] נמי נייתי קמ"ל אות כ' נמחק: יג] כשבה או שעירה הפריש כשבה ושעירה ונסתאב אם רצה יביא עוף הפריש עוף ונסתאב לא יביא עשירית האיפה שאין לעוף פדיון: הפריש כשבה או שעירה ונסתאב אם רצה יביא בדמיה עוף אם העני וא"ת למה תנא רצה ולעיל לא תנא ליה ושמא משום דבעי למתני בעוף לא יביא תנא הכא אם רצה [illegible]

מסורת הש"ס

א) [נ"ל אחריו כן איתא במשנה שבמשניות וברמב"ם], ב) [נ"ל על כ"ל במשנה שבמשניות], ג) נזיר כח: ועי"ש, ד) [הפריש כשבה או שעירה ונסתאבו אם רצה יביא בדמיהן עוף הפריש עוף ונסתאב לא יביא בדמיו עשירית האיפה שאין לעוף פדיון כך מפורש במשנה שבמשניות [וכ"ה הגירסא בספרים] ועי"ש בפי' הר"ב מברטנורא ובתוי"ט ופי' המשניות להרמב"ם], ה) פי' בספר כ"מ, ו) [עי' תוס' זבחים יב: ד"ה יב. וש"מ יש דחוי], ז) [ויקרא ד], ח) [שם].

◆

תורה אור השלם

1. או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא: ויקרא ד כח
2. והביא את אשמו לה' על חטאתו אשר חטא נקבה מן הצאן כשבה או שעירת עזים לחטאת וכפר עליו הכהן מחטאתו: ויקרא ה ו
3. ואת השני יעשה עלה כמשפט וכפר עליו הכהן מחטאתו אשר חטא ונסלח לו: ויקרא ה י
4. וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה ונסלח לו והיתה לכהן כמנחה: ויקרא ה יג

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דעוף נמי מייתי עשירית האיפה ואיצטריך למיכתב על חטאתו גבי עשירית האיפה וה"ק כי מפריש לעשירית האיפה וכו' ומ"ט כתיב על חטאתו גבי עשירית האיפה ולא גבי עוף דאי כתיב: (ב) שם והעשיר הלין דמפריש אלו העשיר טובא: (ג) רש"י ד"ה לא מעל וכו' לקמיה הס"ד ואח"כ מ"ה שהרי מעל ותיבת זה נמחק: (ד) ד"ה כיון וכו' ולא לשנותה דאע"ג דמשני: (ה) ד"ה הפריש לכשבה או לשעירה הפריש מעות לקנות בהן כשבה או שעירה: (ו) הציון נמחק ונ"ל קודם ד"ה מחטאתו וכו' וגבי עוף נמי כתיב וכו' דאם העני יותר יביא:

◆

רבינו גרשום

הקדש. וולד הויא שבח: בעלי חיים נדחין שאין בהו מום ולא פסול כההוא דאמר לקמן בהמה של ב' שותפין הקדיש חציה שלו והדר הקדיש לא פשטה בכולה בהמה אלא בחציה ולא קדשה אלא לדמים וכי חזר ולקח חציה והקדישה קדושה לדמים ואינה קריבה ועושה תמורה דאפילו קדושת דמים עושה תמורה כדתנן בתמורה וכן בעלי מומין על התמורה: והתמורה כיוצא בו. דאינה קדושה ליקרב אלא לדמים: ש"מ בעלי חיים. תמימין כגון אלו נדחין מהקרבה: וש"מ קדושת דמים מדחה. מהקרבה: וש"מ יש דחוי. שאין דחוי לגמרי אלא לדמים: החלו שלאים בעולם. דכל המטב שבעולם נמכר פחות מבי סלעים: מפני מה לא נתנה תורה קצבה. שיעור דמי קרבן של ד' מחוסרי כפורים שמעוכבין לאכול בקדשים מפני שאם היה נותן בהן קצבה שמא יוזלו השלאים ולא יעמדו על אותה קצבה ואין להם תקנה ליכל בקדשים שלא ימצאו קרבן לאותו שיעור: מצורע לא קחשיב בהדי מחוסרי כפרה משום דקרבנו דמייתי לא קא שרי ליה באכילת קדשים אלא צפורין. ומדלא נתנה תורה קצבה במחוסרי כפרה שיב הא כהנך דיהב בהו קצבה בעינן דיהא שוי אותה קצבה אלמא דאמרינן [וכסף שקלים בעינן וליכא]. אימא לא ליפרו הלכה זו לשום תלמיד: והא ר' חייא בר אבא הוה מחזר תלמודיה כל תלתין יומין קמיה דר' יוחנן. אי אפשר דלא למדה לו ר' יוחנן: אימא לא נתבקשה הלכה זו מפני בבית המדרש. עד השתא: אלא משום חטאת חלב. דלא לאישתריי בקדשים אתי אלא לכפר (ולא) ליהוי (הדין) ליה קצבה. ואשם נזיר טמא נמי דלבטלה אתי ולא אתי לאישתרויי באכילת קדשים דהואת שלישי ושביעי שלו מכשירתו לאכול בקדשים וחטאת שלו מכפרת עליו ואשם לבטלה אתי על חנם ליהוי ליה קצבה הואיל דלאו לאישתרויי בקדשים אתי אלא לבטלה דאמר ר' יוחנן כו'. קשיא: המפריש חטאתו על חטאו ומת [לא יביאנו בנו תחתיו]. אפי' שעשה בנו אותו החטא עצמו כגון שזה אכל חלב ומת ובנו אכל חלב לא יביאנו בנו אחריו כשום דחטאת שמתו בעליה הוא: ולא יביא הוא עצמו מחטא על חטא. כגון אם הפרישה על חלב שאכל ואח"כ אכל דם לא יביאה לשם דם: שנאמר קרבנו על חטאתו. [illegible]

א) עד כאן שייך לעמוד הקודם